

ตัวทำ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมมะนะ เวลาฟังธรรมะๆ วันนี้วันอุโบสถ วันอุโบสถเราลงอุโบสถเพื่อเป็นความ
สามัคคีธรรมๆ สามัคคีธรรมในหมู่สงฆ์เิง

ในหมู่สงฆ์ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ๆ
เหมือนกับร่างกายของมนุษย์เิง ร่างกายของมนุษย์ถ้ามันสมดุล ร่างกายของมนุษย์มัน
สะดวกสบาย มันไปไหนมันไปด้วยความสะดวกสบายของมัน

แต่ถ้ามีตรงไหนมันเจ็บไข้ได้ป่วย เหยียบไป เหยียบหนามตำหนาม สิ่งนั้นมันก็ทำให้
เป็นอุปสรรคไปทั้งชีวิตเลย ทุกคนนะ แต่มันเป็นแค่อวัยวะเดียวที่มันไปโดน ไปเจ็บไข้ได้ป่วยของ
มันโดยธรรมชาติของมัน มันเกิดอุบัติเหตุของมัน คนนั้นก็พิการไปได้

สงฆ์ปกครองสงฆ์ๆ แล้วสงฆ์ปกครองสงฆ์ เวลาสงฆ์เข้าหมู่ เวลาลงอุโบสถๆ เวลา
ลงอุโบสถขึ้นมาเพื่อความสามัคคี เพื่อความสามัคคี เพื่อความอบอุ่นของสังคมๆ ของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดมาพบพระพุทธศาสนา มา
บวชเป็นพระนี่เป็นนักรบ เวลาบวช ถ้าว่าจะนักรบ คนที่เก่งกล้าสามารถเขารบกับกิเลสของตนนะ
กิเลสของตนๆ กิเลสที่ในหัวใจนี้ ถ้ากิเลสที่ในหัวใจนี้เราจะไปพบเจอกิเลสได้อย่างไร

สิ่งนี้มันเป็นจิตนิสัย คำว่า “จิตนิสัย” เป็นสัญชาตญาณ สัญชาตญาณ สัญชาตญาณ
เวลาสัญชาตญาณของสัตว์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

สัตว์ที่มันเป็นสัตว์ที่ดีนะ สัตว์ที่มันดีกับหมู่คณะของมัน มันปกป้องนะ สัตว์บางตัวมันคุ้มครองมันดูแลลูกน้องของมัน มันดูแลของมันในสัตตชาตญาณของมัน นั่นสัตตชาตญาณนะ สัตตชาตญาณ เวลาเรื่องของจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ อันนั้นมันก็เป็นที่ยึดนิสัยของใจๆ ใจ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นสัตว์ประเสริฐๆ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราพยายามจะมาประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าพยายามจะมาประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ามีสติปัญญา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

เวลาทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเป็นสัจจะเป็นความจริงของมัน เป็นสัจจะเลย

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

ดีชั่วมันอยู่ที่ตัวทำ ถ้าเวลาตัวทำๆ ที่เราทำความสงบของใจกันเข้ามา เราพยายามทำความสงบใจของเรา ถ้าทำความสงบใจของเรา เห็นไหม ตัวทำๆ ตัวเองเป็นผู้ที่ทำใจ

แต่เราไม่รู้ว่าเป็นคนทำ ทำโดยสัตตชาตญาณไง ทางโลกๆ สัตตชาตญาณนะ

ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ

แต่ตัวศึกษา เวลาศึกษาๆ ดีชั่วๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็ไปศึกษามา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดีและชั่วๆ แล้วดีและชั่วมันอยู่ที่สันดานนะ ถ้าสันดาน ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ แต่ตัวไปชอบใจ เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี คนอื่นทำไม่ได้ เราทำได้ คนอื่นทำไม่ได้นะ เราได้ความพิเศษๆ เราเป็นคนกระทำ

แต่ถ้ามันเป็นเหตุอยู่ที่ตัวทำที่ตัวมันดีนะ มันทำสิ่งที่ดีงามไป ทำสิ่งที่อยู่ในศีลในธรรมไป ทำในสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ นั่นคือการที่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่กะล่อน

เวลาพูด ปากพูดพูดได้หมดนะ ความดีความชั่วมันรู้นะ ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ ทั้งๆ ที่ดีและชั่วมันก็รู้ แต่มันทนกิเลสมันไม่ได้ เวลากิเลส กิเลสในหัวใจของมันนะ มันครอบงำ มันทับถม ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ แล้วตัวที่ตัวทำๆ มันมีสติปัญญาหรือไม่

ถ้ามันไม่มีสติปัญญา เวลาเข้าหมู่ๆ เวลาเข้าหมู่มันคัดกรองๆ เรามีความเสมอภาคกัน
ดูสิ เวลาถ้ามันมีสติต่างกัน นานาสังวาส เขาไม่ให้ลงอุโบสถร่วมกัน

สิ่งที่ลงอุโบสถร่วมกันมันต้องเป็นปกติตะกิกษุ ภิกษุเสมอกัน ภิกษุมิปฏิญญิกัลลิกะยกัน
เวลาใกล้เคียงกันนะ เวลาลงอุโบสถ สาธุๆ เวลาสาธุไปพร้อมกันไง แต่ถ้ามันคัดค้าน เวลา
ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาให้พระสารีบุตรไปไล่พระออก ที่ว่าพระเกเร
นั่นนะ เวลาไปแล้วให้ไปขับออกๆ เวลาพระที่มาถ้าไปเจอสภาพแบบนั้น ให้ค้านไว้ในใจๆ ใจ

เวลามันทำ ดีหรือชั่วมันรู้ๆ แล้วสังคมมันเป็นอย่างนั้นนะ สังฆะ สงฆ์ สงฆ์ที่ปกครองกัน
มันเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าสงฆ์ที่ปกครองเป็นอย่างนั้น เราบู๊วว่ามันชั่ว มันไม่ดี มันไม่ถูกต้อง ให้ค้าน
ไว้ในใจใจ

เราไม่สามารถจะปรับทำให้เขาเข้าใจได้เหมือนเราได้ทั้งหมดหรอก นี่กิเลสต้นหาความ
ทะยานอยากของคน เห็นไหม เวลากิเลสต้นหาความทะยานอยากของคน แล้วผู้มีอำนาจด้วย
ผู้มีอำนาจผู้เป็นอาวุโสครอบงำไปหมดนะ ใ้ลูกน้องต้องทำตามๆ ทั้งสิ้น เวลาทำตามขึ้นไป ทำ
ตามๆ ไปเพราะอะไร เพราะด้วยอำนาจของเขา แล้วเราจะไปพลิกไปแพลงไปแก้ไข แล้วเอาอะไร
ไปแก้ไข จะมีอำนาจวาสนาอะไรไปแก้ไข

แล้วเวลาสังคมมันเสื่อมทรามไปเรื่อย สภาพแวดล้อมมันเสียหายไปตลอด
สภาพแวดล้อมเราปล่อยไว้ ถ้าไม่มีคนเข้าไปยุ่งกับมัน ทั้งไว้เดี๋ยวมันเป็นป่าขึ้นมาอย่างเดิม
นั่นนะ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งดีหรือชั่วๆ มันเป็นสัจจะเป็นความจริงทั้งสิ้น แต่ไอ้คนไปตัดไปแปลงมัน
ไปเปลี่ยนแปลงมันไป จะให้ว่าช้านี้ยิ่งใหญ่ ช้านี้ทำได้ ช้านี้ครอบงำ

นั่นนะ ดีชั่วตัวกู ตัวทำๆ ตัวเองเป็นคนทำทั้งสิ้น จะดีจะงามตัวเองเป็นคนทำทั้งสิ้น นี่มัน
คือข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนานะ ข้อเท็จจริงในสังฆธรรม นี่ข้อเท็จจริงเป็นข้อเท็จจริงใจ

แต่เรามาศึกษาๆ เรามาชวนชววย เรามาค้นคว้า เราชวนชววยค้นคว้า ถ้ามันคือด้านมัน
จะทำความสงบของใจได้อย่างไร เพราะว่ามันต่อต้าน ต่อต้านกับความเป็นจริงใจ ธรรมะเป็น

ธรรมชาติๆ มันก็มันเป็นความจริงของมันวันยังค่ำ มันเป็นความจริงของมันวันยังค่ำ ความจริงต้องเป็นความจริงตลอดไป ความจอมปลอมต้องเป็นความจอมปลอมตลอดไป

แล้วถ้าความจอมปลอม แล้วหัวใจละ หัวใจมันจะเลือกความจริงหรือเลือกความจอมปลอม

ถ้ามันจะเลือกความจริงๆ ความจริงมันก็สู้กับสัจจะความจริงดี มีสติมีปัญญาภาวนาของเราเข้ามา ภาวนา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาได้ มันเป็นความจริงแน่นอน ถ้าเป็นความจริงแน่นอน ขึ้นมาแล้ว ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ นี่ตัวทำๆ

ตัวทำนั้นสำคัญ ตัวทำสำคัญเพราะตัวทำนะภาสวะ ภาพ

ว่าภพมันไม่มี คนภาวนาว่ามันไม่มีภพ ใ้หนี่มันเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เป็นเรื่องโลก มันไม่เป็นโลกุตตระ โลกุตตระมันไม่มีมาตั้งแต่ต้น ไม่มีท่ามกลาง แล้วไม่มีที่สุด แล้วไม่มีอะไรเลยๆ จับต้องอะไรไม่ได้เลย แต่ตัวกูยิ่งใหญ่

ตัวทำๆ นั้นสำคัญมาก

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ถ้ามีอำนาจวาสนา ตั้งแต่ฆราวาส เวลาชาวพุทธเราเคารพใน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก นั้นเป็นแค่ประเพณีวัฒนธรรม เป็นวัตถุภายนอก ด้วย

สิ่งที่ประเพณีวัฒนธรรม ถึงเวลาเขามีนักชัตฤกษ์ที่เขาทำกันนะ จากประเพณีที่ได้สะสมกันมาจากสังคม สังคมถึงเวลาแล้วเขาก็มาทำประเพณีของเขา นี่ประเพณีวัฒนธรรม สิ่งที่ทำนั้นนะมันมาจากพฤติกรรม จากการขับเคลื่อนจากหัวใจที่มันขับเคลื่อนไว้เป็นวัฒนธรรมของเขา นั้นประเพณีวัฒนธรรมจากภายนอก

เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน มันเป็นภายนอก มันไม่มีสิ่งใด ไม่มีอยู่แล้ว มันเป็นนามธรรม ไม่มีตั้งแต่เริ่มต้น ไม่มีท่ามกลาง และไม่มีที่สุด แล้วถ้าเข้าใจแล้วจบเลย มันหายาบเกินไปไง มันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ มันถึงไม่มีตัวทำใจ

ตัวทำคือจิตปฏิสนธิจิตในวิภวภู เวลาคือเกิดเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เกิดในกำเนิด ๔ เกิดในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะ แล้วมาเกิดเป็นมนุษย์นี้

เวลาคือความเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้วเรามีอำนาจวาสนานะ เราบวชเป็นพระ แล้วบวชเป็นพระขึ้นมา ถ้าบวชเป็นพระนี้เป็นประกาศแล้ว ประกาศเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส ยอมรับยอมรับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล ๒๒๗

ถ้าศีล ๒๒๗ ศีลก็เป็นศีลวันยังค่ำ เพียงแต่ว่าเราจะศุณย์ จะเป็นศุณย์หรือจะมีศีล ถ้าจะเป็นศุณย์ก็ศุณย์ไปหมดเลย ถ้าเป็นศุณย์ไปแล้วมันทำอะไรได้ขึ้นมามันเป็นประโยชน์กับใครละ

แต่ถ้าเรามีความเชื่อของเรา เราเคารพใน ลงในธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพธรรมและวินัย ธรรมและวินัยเคารพแล้ว เคารพเพื่ออะไร

เคารพขึ้นมาเพื่อให้หัวใจมีเครื่องอยู่ หัวใจนี้เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าหัวใจเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ตัวทำๆ ถ้าตัวทำแล้วมันยอมรับ ยอมรับความถูกต้องความดีงาม ถ้ายอมรับความถูกต้องความดีงาม มันมีคุณค่าขึ้นมา เห็นไหม ถ้ามีคุณค่าขึ้นมามันลงในธรรมและลงในวินัย ลงในธรรมและลงในวินัย มีการกระทำเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วทำแล้วหัวใจมันอบอุ่นๆ เห็นไหม

ภิกษุเข้าไปอยู่ป่า เวลาไปเจอพวกผีสงฆ์ กลัวมาก ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้กลับเข้าไปใหม่ ให้นึกพุทโธ ถ้าไม่หายให้ธัมโม ถ้าไม่หายให้นึกสังโฆ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย

คนที่กลัวผีกลัวสงฆ์ไปอยู่ในป่าในเขาไม่ได้ ถ้าให้จิตใจมันเคารพบูชา บริกรรมพุทโธๆ เราอยู่กับพุทโธ ใครมันจะมาทำอะไรเราได้ เราอยู่กับธัมโม เราอยู่กับสังโฆ ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา เห็นไหม

เวลาเข้าป่าเข้าเขาไปมันมีความกลัว มีความวิตกกังวลต่างๆ ขึ้นมา ให้ระลึกถึง ที่นี้พอมีความกลัว มีความวิตกกังวลต่างๆ มันก็ไปจดจ่ออยู่กับมันไป ยิ่งวิตกกังวลยิ่งคิด ยิ่งกลัวยิ่งคิดให้มันกลัวมากขึ้น พอกลัวมากขึ้นมันก็กลัวไปใหญ่ซะสิ

แต่ถ้าเราจะลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธโงๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา เป็นครูของเทวดา อินทร์ พรหมทั้งสิ้น สอนสามโลกธาตุ

สิ่งที่เรารู้เราเห็นถ้าเป็นมิจฉาทิฐิเขาก็ต่อต้าน เขาก็ทำลาย ถ้าเป็นสัมมาทิฐิเขาเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะลึกพุทธโงๆ อยู่ เราเป็นสาวกสาวกะ เราจะประพฤติปฏิบัติบูชา บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะเป็นความจริงในใจของเรา

ดีและชั่ว ตัวเป็นคนทำๆ เวลาตัวเป็นคนทำนะ แต่เวลากิเลสมันครอบงำหัวใจขึ้นมา มันยอมรับว่าตัวเป็นคนทำ มันยอมรับว่าผู้อื่นทำลายกู คนอื่นแกล้งกู คนอื่นได้ดีกว่า ได้แซงหน้ากู มันไปหมดเลย ไปอยู่ข้างนอกหมดเลย นี่ไง ตัวไม่ได้ทำ แต่ตัวพาล

ตัวเป็นคนพาลๆ เป็นความกระทำที่ให้กับกิเลสมันครอบงำ แล้วก็ตีโพยตีพายออกไปข้างนอกโดยเรียกร่องสิทธิ์ เรียกร่องอะไร บวชมาก็ศีล ๒๒๗ เหมือนกัน เวลาบวชมาแล้วคนเรามีกายกับใจเหมือนกัน แต่คนเรามีสติมีปัญญากน้อยแค่ไหน

อาวุโส ภัณฑะ เป็นธรรมวินัยที่เคารพบูชากัน แต่ความจริงแล้วมันสำคัญที่ว่าตัวตนนั้นนะ ตัวทำๆ ตัวทำเป็นตัวที่ดี ครูบาอาจารย์นะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว ตัวนี้ตัวธรรมดา มันเป็นธรรมๆ นะ

เราดูองค์มา เวลาไปเจอครูบาอาจารย์ที่ไม่ดี ครูบาอาจารย์ที่เห็นแก่ตัว เขาไม่เคยคิดถึงลูกน้องเลย เขาไม่คิดถึงพระเลย แล้วเราไป เราไปเพื่อศาสนา ไปเพื่อสังฆะ ไปเพื่อส่วนรวม ทำอะไรทำชั่ววัตรก็เพื่อส่วนรวม ทุกอย่างเพื่อส่วนรวม

เพื่อส่วนรวมแล้วได้อะไร

เพื่อส่วนรวมก็เพื่อส่วนรวมสิ แต่เขาไม่เคยสนใจ ไม่เคยทำอะไรเลย แล้วเห็นผิดเป็นถูก ไม่เห็นผิดชอบชั่วดี เห็นแต่สถานะของตน

เราเคยผ่านสภาพแบบนั้นมาหมดแล้ว พอผ่านสภาพแบบนั้นมาหมดแล้วนะ คิดในหัวใจเลย เราจะถูกต้องไปที่ไหนก็แล้วแต่ เราจะไปอาศัยใครก็แล้วแต่ ผู้นำผู้เป็นหัวหน้าต้องมีธรรม ต้องเป็นธรรมๆ นะ

เวลามาอยู่กับหลวงตา เวลาจุดธูปไปทั่ว เวลามันไผ่ทอดหรือมันมีอะไรก็เข้าไปให้ซาร์จ แบตลักทีหนึ่ง เวลาเข้าไปนะ มันเสมอภาค คนที่อยู่เก่า นี่อาวูโสๆ ๒ อย่างที่บ้านตาด อาวูโสกัน เต อาวูโสที่พรรษา กับอาวูโสที่เข้ามาอยู่วัดนั้นก่อน

ใครอยู่บ้านตาดก่อน อยู่ ๒ ปี ไ้คนเข้ามาปีเดียวเป็นกันเต พรรษาจะมากน้อยไม่เกี่ยว อยู่ที่เข้ามาอยู่กับท่านกี่ปี นี่เวลาเขาถือ เขาถือกันอย่างนั้น

แล้วเวลาใครทำผิด ไ้อาวูโสๆ นั้นนะอาวูโสเอาไว้เหยียบย่ำทำลายคนอื่น เวลาจะทำข้อวัตร เวลาเจอน้ำท่านวิ่งหนีหมดนะ ไม่กล้าเผชิญหน้าเลย ไม่กล้าเผชิญหน้า ไม่กล้ายอมรับ เพราะท่านบอก อาวูโสถ้าผิด ผิด ๒ เท่า เพราะถือว่ามันอยู่ก่อน มันอยู่นาน มันรู้ ไ้คนที่เข้ามาใหม่เขาเพิ่งเข้ามา เพิ่งเข้ามา เขาเพิ่งมาใหม่ เขาไม่รู้ ต้องให้อภัยเขา

คนที่ไม่รู้ไม่มีเจตนา เห็นไหม ดีและชั่ว เขาไม่รู้ดีหรือชั่ว ไม่รู้ถูกหรือผิด เขาทำไปโดยเจตนาที่ดี เขาไม่รู้ นั้นนะมีโทษน้อยกว่า ไ้คนที่อยู่เก่ามันต้องรู้อยู่แล้ว เพราะมันรู้มันเห็นใช้ไหม

ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ใครก็รู้ว่าอะไรถูกต้อง อะไรผิด แต่มันเผลอทำ ทำเพราะอะไร เพราะกุ อาวูโสใจ ดีและชั่วอยู่ที่ตัวทำ ถ้าตัวทำขึ้นมานะ เพราะอาวูโสผิด ๒ เท่า เพราะถือว่ารู้อยู่ ไ้ที่ไม่รู้ๆ ควรให้อภัย เพราะเขาไม่รู้ แต่มันก็ผิด ถ้าผิดมันก็มีโทษเหมือนกันทั้งสิ้น

เวลาท่านอบรมสั่งสอน เราอยู่ เราเห็นมาหมดละ

สิ่งที่ว่าอวดรู้อวดเห็นมันต้องเป็นตัวอย่างที่ดีใจ ถ้าทำก็ทำเป็นหลักของหมู่ของคณะไป เป็นที่ไว้วางใจของพระที่เข้ามาอาศัย เขาหลงใจเขาก็ชอบน้อม

แต่มันไม่มีนะ ตัวทำๆ ตัวทำที่ดีมันเป็นผลที่ดีแล้วยืนยัน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีต้องเป็นความดีแน่นอน จะต่อหน้าหรือลับหลัง ทำแต่ความดีของเราๆ ทำความดีเพื่ออะไร เพื่อความดีของเรา ไม่ใช่ทำความดีเพื่อใครทั้งสิ้น ทำความดีเพื่อหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงที่กระทำนี้ เห็นไหม ดีและชั่วอยู่ที่ตัวทำ

แล้วตัวทำดีๆ ตัวมันเองทำดีๆ ใครจะรู้หรือไม่รู้ก็แล้วแต่มันเป็นจริตเป็นนิสัย เป็นจิต นิสัยมันคุ้นชินกับความดี มันคุ้นชินกับธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่ไปคุ้นชินกับกิเลสใจ ถ้ามันไม่ไปคุ้นชินกับกิเลส มันคุ้นชินกับความดี นี่ไง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วใจ

แต่สังคมเขา สังคมมันมีสูงมีต่ำ มีคนโง่คนฉลาด ใจคนโง่มันก็ว่าลากลับการะผลของมัน นั้นนะเป็นความดี ใจคนที่ฉลาดนะ เขาเอาแต่ความถูกต้อง ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว แล้วความจริง มันคืออะไร

เพราะสมมุติสังคมจะ อริยสังคมจะ เวลาวิมุตติๆ เวลาพ้นจากกิเลสไป มันสมมุติบัญญัติ วิมุตติ มันสังคมมันละเอียดลึกซึ้งเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป เป็นขั้น เป็นตอนของใคร

ปัจจัยตั้ง สันติภูมิโก คนที่เป็นสังคมจะเป็นความจริงขึ้นมาจนถึงเป็นสังคมจะเป็นความจริง

คนที่ไม่เป็นสังคมจะเป็นความจริงมันเป็นความจอมปลอมไป จินตนาการไปเรื่อยด้วยกิเลส ด้วยค้นหาด้วยความทะยานอยาก ตัวทำๆ ทั้งนั้น โทษใครไม่ได้ แล้วเวลาตัวเองเปลี่ยงพลี่ยนะ โทษคนอื่นหมดเลย ทำดีแล้วคนไม่เห็นความดีเราเลยๆ

ใช่ การกระทำนั้นคือการกระทำ แต่ตัวทำๆ มันทำด้วยความพาล พาลชน หรือทำด้วย วิชา ทำด้วยความถูกต้องดีงาม ทำเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน

แต่ถ้าทำเหมือนกันนะ มันเป็นสังคมจะเป็นความจริง มันเป็นธรรม มันเป็นความถูกต้องดี งามไป

มันต้องเป็นความถูกต้องดีงามมาตั้งแต่ต้น เวลาเป็นศีลเป็นธรรม สีละ ศีลที่สะอาด บริสุทธิ์ใจ มันไม่มีเล่ห์ไม่มีเหลี่ยม ไม่มีความจอมปลอม ไม่มีการมีชั้นมีเชิงมีดลคมคมใน ลับคม คมในนั้นนะเรื่องกิเลสทั้งนั้นนะ มันเรื่องกิเลสมันซับซ้อน เวลาซับซ้อนๆ ซับซ้อนไว้เพื่อให้มัน ซับซ้อนไซ้ไหม ซับซ้อนให้มันเป็นฟอสซิลฝังอยู่ในใจไซ้ไหม แต่ที่เรามาประพุดปฏิบัติกันเพื่อ อะไร

นี่ไง ดีหรือชั่วอยู่ที่ตัวทำ

ถ้าตัวทำคุณงามความดีๆ คนข้างนอกเขาจะเห็นผิดมันเป็นเรื่องของเขา วุฒิภาวะของเขา เรื่องของเขา คนโง่มาก คนฉลาดมาก แต่เราทำความดีๆ ของเราตลอดไป เราทำคุณงาม ความดีของเรามากขึ้นไป เห็นไหม ตัวทำๆ ขึ้นมา ผลของมันๆ มันสังคมจะเป็นความจริงในใจเรา แน่นนอนอยู่แล้ว ถ้าเป็นสังคมจะเป็นความจริงในใจเราแน่นนอนอยู่แล้ว เราไปกลัวอะไร เราไม่เคย

กลัวอะไร แต่ผลที่มันเกิดขึ้น เห็นไหม สฟุเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน ทั้งหมดทั้งสิ้น

การเกิดนั้นเกิดในยุคในสมัยนี้มันก็เป็นวาสนาแล้ว การเกิดในยุคในสมัย เกิดมาแล้วเจอ สิ่งที่ดีงาม มันเป็นความดีงามด้วยอำนาจวาสนาของใจดวงนั้น สิ่งที่เราเกิดขึ้นมาถ้ามันเป็น ประโยชน์กับเราๆ ใ้่นี่ก็วาสนาของเราอยู่แล้ว ถ้าวาสนาของเราอยู่แล้ว ถ้ามันทำความจริงของเราขึ้นมาได้ เห็นไหม

โลกมันเป็นอยู่อย่างนี้ โลก โลกมันพร่องอยู่เป็นนิจ มันไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบหรอก มันจะเป็นอย่างนี้ตลอดไป แล้วมันจะเป็นอย่างนี้ตลอดไปนะ มันอยู่ที่ผู้นำด้วย ผู้นำที่ดีนะ ทำให้โลกมันคง ทำให้โลกน่าอยู่น่าอาศัย ถ้าผู้นำไม่ดีนะ มันน่าเบื่อหน่ายแล้วชีวิตละ

มันน่าเบื่อหน่ายเรื่องโลก แล้วชีวิตเราละ ถ้าชีวิตเราเห็นผิด เห็นผิดมันก็คือเห็นแย้งไป เห็นแย้งมันก็ขัดแย้งไป แต่ถ้ามันเห็นถูกใจ เห็นถูก สฟุเพ สตฺตา นี่ไง มันเป็นเช่นนั้นเองๆ แต่เรา ละ เราจะไปยุ่งกับเขาหรือไม่ เราจะทำให้เหตุการณ์นั้นมันรุนแรงไปหรือไม่ หรือเราจะทำ เหตุการณ์นั้นพลิกแพลงขึ้นมาให้เป็นความถูกต้องดีงาม พลิกแพลงขึ้นมาให้มันเป็นความสัจจะเป็นความจริง พลิกแพลงขึ้นมาให้มันเป็นบุญกุศลของเรา เป็นผู้กระทำของเรา เป็นบารมีของเรา เป็นอำนาจวาสนาของเรา นั่นถ้ามันทำๆ นะ ตัวทำไ้

ถ้าตัวทำ ตัวทำที่ดีงาม ดีงามมันก็อยู่ที่การกระทำของเราแหละ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันอยู่ที่การสะสมของแต่ละดวงใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทำคุณงามความดีมาๆ พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยทำคุณงามความดีทั้งสิ้น พระอรหันต์ต้องแสนกับ

ถ้าพระอรหันต์แสนกับ พระอรหันต์ที่แสนกับเพราะสิ่งที่ได้ทำมาๆ ทำมาให้จิตมันมี จุดยืนของมัน มีความมั่นคงของมัน มันโดนกระแสสังคมกระหน่ำแน่นอน

ทำดีทำได้แสนยาก แสนยากคือคนไม่เชื่อว่าคนนั้นจะดีจริง พอไม่ดีจริงเขาก็พิสูจน์ ตรวจสอบ ลองไป เวลามันพิสูจน์ มันก็กินไปเรื่อย มันมีจริงหรือไม่ นี่พูดถึงเวลานะ นี่เวลา พิสูจน์กันทางสังคม

อันนั้นก็ให้มันเป็นเถอะ ถ้ามันเป็นแล้วนะ ผิดพลาดครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ กว่าจะได้ อีก ตอนนี้อย่าให้ผิดพลาดเลย ก็ผิดอีก ครั้งที่ ๓ พยายามจะให้ได้ มันผิดไม่ผิด แล้วได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ วางไว้ก็ได้

เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าใช้ปัญญาของเรา มันจะเปิดโอกาสของใจให้มากขึ้น

ใจของเราเนาะ ที่ทำแล้วมันไม่ได้ผลเพราะอะไร เพราะว่าเราไม่รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของกิเลสใจ ทำแล้วทำเล่ห์เหลี่ยมชักเห็นเล่ห์เหลี่ยมของมันนะ ใจช่องนี้ ใจวิธีการนี้ เราแพ้ทุกทีเลย ใจช่องนี้ ใจวิธีการนี้ เราเบี่ยงเบนมันให้มันออกไปทางอื่น พยายามของเรา ถ้ามันสงบอยู่บ้าง พอสงบอยู่บ้างนะ ฝึกหัดอยู่อย่างนั้นนะ

แล้วเราเชื่อมั่น เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อมั่นในสังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราเชื่อมั่นอย่างนั้นเราทุ่มทั้งชีวิตเลย

งานอย่างอื่นอะไรเราก็ทำได้ ชีวิตเราเกิดมา คนที่กลัวหาญไม่กลัวตายๆ ไม่กลัวตายก็เผชิญกับความจริงในใจของตนสิ ไม่กลัวตายก็เผชิญพลิกแพลงความรู้สึกนึกคิดของตนสิ เพื่อให้เข้าสู่สังฆกรรมความจริงในใจของเราใจ แล้วเวลาเข้าความจริงเห็นใหม่

เวลาพระไตรปิฎก ข้อเท็จจริงเป็นทฤษฎี เป็นชื่อที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางไว้เป็นแนวทาง นั้นเป็นชื่อ เป็นวิธีการ แล้วเราก็เอาวิธีการนั้นนะ เอามาโต้ เอามาแย้งกัน เอามาขัดมาแย้งกัน

แล้วเวลาจะประพจน์ปฏิบัติขึ้นมาเอาความจริง เวลาเป็นความจริง จากชื่อเป็นความจริง สติจริง ๆ สติมันยับยั้งเลย ใจที่ฟุ้งซ่าน ใจที่ว่าจะสู้ไม่ได้ ใจที่ว่าจะจะเป็นจะตาย เวลาพูดอะไร จนนปล่อยหมด จบเลย ใจที่จะเป็นจะตายก็หายแวบ ใจที่ว่าไม่ได้ๆ ไม่ได้มันอยู่ไหนไม่รู้ แต่อันนี้ขึ้นบาน ในหัวใจมันขึ้นบานไป

นี่ไง ถ้าตัวทำ ดีหรือชั่วอยู่ที่ตัวทำ ตัวทำ ๆ เวลาตัวทำขึ้นมา เราอยู่กับสังคมโลก มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมก็อยู่ในสังคมนี้ วิพากษ์วิจารณ์สังคมนี้ ๆ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม

เราเกิดมาเป็นพระ เราบวชมานี้ก็เป็นสังฆะ เป็นสงฆ์ เรามาหลงอุโบสถกัน ลงอุโบสถสามัคคี เวลาถึงเวลาแล้วเราปฏิสังขาร เราพูดคุยกัน นี่เป็นเรื่องของสังคม เป็นเรื่องของคน เรื่องสังคมก็เรื่องของสังคมไง เราอยู่กับสังคม แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันอยู่ที่ใจเรานะ

มันอยู่ที่หัวใจแล้ว อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนพยายามชวนชวายเป็นเราเพื่อความสงบระบียบของเรา เพื่อค้นหาหัวใจของเรา

ถ้ามันเจอใจของเรา เห็นไหม นี่ตัวทำ ตัวเป็นคนทำ เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก ตัวเป็นคนรู้ตัวรู้ ตัวเป็นผู้เห็น แล้วมันจะมีอะไรจะมีค่าไปกว่านี้ล่ะ

ศีลเป็นศีล ธรรมเป็นธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สาธุ เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามันมาเกิดขึ้นเป็นสังขจะเป็นความจริงในใจของเรามันต้องเป็นอย่างนั้นนะ แล้วมันเป็นข้อเท็จจริงด้วย ไม่ใช่เป็นแต่ชื่อ

ไฉนมันชื่อนะ แล้วก็เถียงกันที่ชื่อนั้นแหละ เถียงกัน แต่เราเป็นชาวพุทธไง เราเป็นชาวพุทธโดยวัฒนธรรมประเพณีๆ เกิดมาแล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่อาศัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของฆราวาสเขา เขาก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นหลักยึดในใจของเขา แล้วเรามาบวชเป็นพระ เป็นสาวกสาวณะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัตินะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

พุทธะ เวลาผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่มันก็ชื่อ แต่ไอ้สิ่งที่ว่าพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้มันมาจากหลวงปู่ฉัน หลวงปู่ฉันท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านซาบซึ้งในใจของท่านมา มาเป็นอานาชาสนาของท่าน

เวลาหลวงตาพระมหาบัว ปัญญาอบรมสมาธิๆ เพราะท่านมีสติมีปัญญาของท่าน ท่านถนัดของท่าน ท่านใช้ปัญญาเลาะไปเรื่อย เลาะไฉ่เหลี่ยมไฉ่คม ไฉ่สิ่งที่เป็นตกผลึกในหัวใจ ท่านเลาะของท่านไปๆ มันก็ลงสมาธิ นี่เลาะของท่านไป

เวลาพุทธโธๆ ท่านเปรียบเลย เหมือนต้นไม้ใหญ่ โคนที่ต้นเวลาล้ม ตึง! เลยนะ พุทธโธๆ เวลามันลง ไฉโย! มันมีปฏิริยา มันมีความสุข มันมีกำลังมาก แต่เวลาปัญญาอบรมสมาธิ ตัดที่

ละกึ่ง เลาะทอนออกมาทีละกึ่งๆ มันเหลือแต่ลำต้น แล้วถ้าตัดลำต้นครึ่งลำต้นลงมา ตัดแล้วมัน
ล้มมาด้วยความไม่ทำให้สิ่งใดเสียหายเลย นี่ปัญญาอบรมสมาธิฯ ไง

มันอยู่ที่ความชำนาญ อยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่คนสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาอย่างนี้

ที่เราพยายามประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ให้เป็นจิตเป็นนิสัย เป็นอำนาจวาสนาของเรา เรา
ทำๆ เราทำเพื่อหัวใจดวงใจนี้ เห็นไหม ตัวทำๆ ดีหรือชั่วอยู่ที่ตัวทำ

เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจเจกตั้ง สันติภูมิโก เวลากิเลส
ขาดดั่งแขนขาด ขาดเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปจนถึงภวาสวะ ทำลายภพทำลายชาติ มันต้อง
ทำลายเห็นชัดๆ ไม่ใช่ไปทำลายอยู่ในตำรา

ตำราเป็นตำรานะ นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก บาลี ป.๑ ป.๓ ป.๔ ถึง ป.๙ แล้ว
ก็ศึกษาพุทธศาสตร์ให้เป็นมหาบัณฑิต แล้วก็ยังงๆ อยู่อย่างนั้นนะ

แต่กรรมฐานเรา เราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโฮ ใครจะดูถูก ใครจะเหยียดหยาม
ใครจะทำวิเคราะหวิจารย์ว่ามันไม่มีผล มันไม่มีประโยชน์อะไร นั้นเป็นการวิเคราะหวิจารย์ของเขา
เราจะวิเคราะหวิจารย์ในใจของเรา ตัวทำๆ

ถ้าตัวทำมันทำได้ สัมมาสมาธิก็จิตมันเป็น เวลาเกิดภavnามยปัญญาขึ้นมาก็ภavnามย
ปัญญาเข้ามาถอดถอน เข้ามาส้ารอก เข้ามาคายอวิชชาความไม่รู้ กองทัพกิเลส ลูกหลานของ
มัน แล้วก็พ่อแม่ของมัน แล้วก็ปู่ย่าตายายของมันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป เวลาครูบาอาจารย์ท่าน
เห็นนะ มันละเอียดลึกซึ้งเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้าไป

ชั้นๆ นี่ไม่ใช่อย่างขนมชั้น ไม่ใช่ชั้นๆ ใส่เสื้อผ้า ชั้นนอก ชั้นใน พลิกออกมาก็เป็นชั้นนอก
ชั้นนอก ชั้นใน

เวลาศึกษามาแล้วมันพยายามสร้างภาพจินตนาการให้เห็นว่าเข้าใจคำพูดนั้น เข้าใจ
โวหารนั้น แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรมๆ ดู
ธรรมๆ ดูธรรมในใจของเราไง

ไม่ใช่เรียกร่องเข้ามาแล้วก็เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาเปิดเผย เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาแจกแจ่ง แล้วธรรมะของเอ็งล่ะ แล้วความรู้ของเอ็งล่ะ แล้วถ้ามันสงบ สงบอย่างไร แล้วถ้าเป็นมรรค

อ้อ! มรรค ๗ มรรค ๘ มรรค ๙ มรรค ๑๐

อ้อ! กล่าวต่อพุทธพจน์ทั้งสิ้น พุทธพจน์นะ เราวิเคราะห์วิจัยของเราได้ พุทธพจน์ สิ่งทีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแนวทางทั้งสิ้น แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาะ มันเกิดที่ใจเกิดที่ใจทั้งสิ้น

แล้วเกิดที่ใจ เอ๊ะ! มันเหมือนกัน มันเท่าเทียมกัน มันเกือบจะเท่ากัน แต่มันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะอะไร เพราะคนเราดูผิวภาวจะความรู้ความฉลาดมันไม่ฉลาดเท่ากับพุทธวิสัยฯ อัครสาวกต่างๆ เอตทัคคะ ๘๐ องค์เขามีความชำนาญของเขาแต่ละชั้นแต่ละตอนของเขา พระอนุรุทธะ ตอนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพานไป พระอรหันต์ทั้งนั้นนั่งอยู่ด้วยกัน

“ไม่ใช่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานแล้วหรือ”

พระอนุรุทธะบอก “ยัง”

นี่ไง เพราะอะไร เพราะเขาถนัดของเขาอย่างนั้น คนสร้างมาๆ คำว่า “จริตนิสสัย” ความถนัดมันแตกต่างกัน ไม่ใช่คนเดียวจะรู้รอบเก่งกล้าสามารถ

พุทธวิสัย เว้นไว้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้าเท่านั้น นอกนั้นมันเป็นไปไม่ได้หรอก ใ้ฉันนั้นโกหกมดเท็จ แล้วก็เหมือนคนป่วย พุดจาเหมือนคนป่วย เหมือนคนบ้า คนบ้าไม่มีสติปัญญา คนบ้า เขาไม่ถือคนบ้า

ไ้ฉันเราประพฤติปฏิบัติไม่ใช่เพื่อความเป็นบ้า เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อเป็นความธรรม นี้อยู่ที่ตัวทำๆ ทั้งสิ้น ถ้าตัวทำดีมันต้องเป็นความดี ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ยังยืนยันหลักการนี้ ยืนยันแน่นอน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นวิทยาศาสตร์เป็นสัจจะเป็นความจริง ทำดีต้องได้ดี

แต่ถ้าตัวทำนะ มันเป็นพาล มันว่าเห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี เห็นชั่วเป็นดีแล้วเอาไปทำชั่วแล้วก็ว่าตัวทำดี แล้วทำไมคนไม่เห็นเหมือนเราวะ ทำไมเราทำดีๆ ทำไมคนไม่เห็นความดีเหมือนเราเลย

ดี ดีด้วยอะไร ดีก็ศีล ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ จะดีด้วยทิวภูมิมานะของตน เอ็งก็ดีของเอ็งไป ไม่เกี่ยว แต่ถ้าดีของเรามันอยู่ในศีลในธรรม ถ้าอยู่ในศีลในธรรมขึ้นไปแล้วมันเป็นความดีที่เราทำทั้งเหว เพราะความดีนี้ทำความดีเพื่อหัวใจ ทำความดีเพื่อเป็นจริตเป็นนิสัย ให้ทำดีทำชั่วตัวทำ ให้ตัวทำมันไม่มีสันดานเห็นชั่วเป็นดี ให้ตัวสันดานเห็นดีเป็นดี เห็นชั่วเป็นชั่ว แล้วพยายามทำของเรา แล้วทำของเราละ เวลาทำสมาธิ พอทำความสงบใจเข้ามา อันนั้นอยู่ที่คำบริกรรม อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่นวัตร

ถ้าไม่มีนวัตร นึกเอา เหม่อลอย นึกให้มันเป็น นึกให้เป็นมันก็เป็นนะ นึกให้เป็นมันเป็นจินตนาการแต่ไม่มีกำลัง แต่ไม่เป็นไปได้ แล้วก็นี่อยู่อย่างนั้นนะ นึกรอบแล้วรอบเล่า นึกจนป่วย นึกจนป่วย นึกจนช่วยตัวเองไม่ได้

แต่ของเราไม่ใช่ ของเราไม่ใช่ เพราะว่าเราต้องเอาสุขภาพกาย สุขภาพจิตก่อน สุขภาพกาย เรารักษาร่างกายของเราเพื่อให้แข็งแรง แล้วสุขภาพจิตของเรา สุขภาพจิตถ้ามีสติปัญญา สุขภาพจิตแข็งแรง เว้นไว้แต่เผอเรอ เผอเรอทำให้อ่อนไหว ทำให้สุขภาพจิตของเราไม่มีใครดูแล

ถ้าสติเราดูแลของเรา สุขภาพจิตเราดีงาม แล้วทำความสงบของใจเข้ามาได้ ถ้าใจสงบระงับแล้วเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม

ตัวทำๆ ตัวทำนี้สำคัญมาก ตัวทำเพราะอะไร เพราะมันเป็นจริตเป็นนิสัย สร้างเวรสร้างกรรมใดมาขนาดไหน เทวทัตสร้างมาจนได้มาเกิดเป็นญาติกันในวงศ์ตระกูล บวชมาเป็นศิษย์เป็นอาจารย์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็มาแย่งชิงกันอยู่อย่างนั้นนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สร้างแต่คุณงามความดีมาทั้งสิ้น สร้างมาด้วยกัน แต่ดีหรือชั่วสร้างมาเหมือนกัน มีกำลังเหมือนกัน แต่สุดท้ายแล้วเขายังระลึกได้นะ

นี่ก็เหมือนกัน เราหลงสังคมไป เวลาสมัยครูบาอาจารย์เรา เวลาประชุมสงฆ์ ไอ่ฮาย! เขารื่นเริง อันนั้นก็ป็นอำนาจวาสนาของเขา

ไฉ้ของเรา ถ้าเราเป็นความจริงของเราได้ เราก็พยายามชวนชวายของเราขึ้นมา ใครมีอำนาจวาสนามันจะทำให้หัวใจนั้นมันคง ทำให้เราอบอุ่น ทำให้เรามีการกระทำ

โลกมันร้อน โดยทางวิชาการก็บอก โดยทางธรรมก็บอก โดยความเห็นของเรา เราก็รู้ แล้วเราออกไปเผชิญกับมันมีแต่ความร้อนทั้งสิ้น มีแต่ความเร่าร้อน แต่ก็พอใจจะอยู่กันอย่างนั้นไป

ของเรา เราหลบโลก หลบจากความร้อนมาอยู่ในธรรม อยู่ในธรรม ก็เลสมันไม่อยู่ด้วยใจ ก็เลสมันดินมันรนอยู่อย่างนี้ เราพยายามจะดูแลมันไป แล้วเราทำให้มันดีงาม ให้มันถูกต้อง

ทำให้มันดีงาม ให้มันถูกต้อง มีแต่เหงื่อไหลไคลย้อย เติบจนกรม นั่งสมาธิภาวนาเพื่อเอาชนะตน มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นแหละ แต่ความทุกข์อย่างนี้เป็นความทุกข์ที่เราพอใจ ความทุกข์อย่างนี้เป็นความทุกข์ที่เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราจะเอาสัจจะเอาความจริง เราจะเอาพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยความเป็นจริง

ตัวทำๆๆ ตัวนั้นนะ ตัวทำให้เป็นตัวทำของเรา ให้เป็น ตัวทำ ท ทหาร สระอำ กับ ธ ธง กับ ร เรือ ม ม้า ตัวทำจากการกระทำให้เป็นสัจธรรม จากการกระทำ

ไม่มีการกระทำ จะเอาสัจธรรมมาจากไหน ถ้าเรามีการกระทำแล้วมันถึงจะเป็นสัจธรรม ท ทหาร ร เรือ ๒ ตัว ม ม้า เป็นธรรมะในใจของเรา ไม่ใช่ให้ใครมาเชิดชูดูแลยกย่องสรรเสริญ โลกธรรม ๘ คำไว้หรือ อยู่ไม่ได้หรอก

เราทำ ตัวทำนี้สำคัญ ถ้าตัวทำสำคัญ เราทำขึ้นมาให้เป็นประโยชน์กับเรา แล้วไม่มีอะไรสูง ไม่มีอะไรต่ำเลย เป็นพระเหมือนกัน มีความเสมอภาคกัน แล้วมันเป็นสุขนะ ไม่มีทิฐิไม่มีมานะ ไม่มีอีโก้ ไม่ต้องการให้ใครยกย่องสรรเสริญ ไม่ต้องการให้ใครยกพนมมือไหว้ตลอดเวลาสบาย

ถ้าเราต้องการให้เขายกย่องสรรเสริญ ยกมือพนมมือไหว้เราตลอดเวลา พอเขาไม่พนมมือเท่านั้นนะ เขาไม่พนมมือ ทำไมเราทุกข์ล่ะ มันมาทุกข์ที่เจ้านี่ไป เพราะตัวทำมันว่างเปล่า ตัวทำมันไร้สาระ ตัวทำมันไม่มีแก่นสาร มันถึงไม่มีสมบัติใดๆ เป็นแก่นสารกับตัวทำนั้น เอวัง